

Projekts LIFE-IP LatViaNature

Aktivitāte E.3.1 "Ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas demonstrēšana
privātās zemēs"

Meža apsaimniekošanas demonstrējumu teritoriju izvēles kritēriji

Atbildīgais par aktivitāti: Pasaules Dabas Fonds

Iesaistītie partneri: Dabas aizsardzības pārvalde, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības
ministrija, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs

Rīga 2021

Dabas aizsardzības
pārvalde

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOKSNE • STĀDI • ATPŪTA

Pasaules
Dabas
Fonds

sadarbībā ar

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

DAUGAVPILS
UNIVERSITĀTE

VIDZEMES
AUGSTSKOLA

Latvijas
Lauksaimniecības
universitāte

SUMMARY

Sub-Action E.3.1: Demonstration of sustainable forest management on private lands

Milestone: Criteria for selection of the demonstration areas

The aim of Action E 3.1. is to build the capacity of various forest related stakeholders, particularly private forest landowners in sustainable management of owned and/or managed forest areas to ensure economic viability and maintain or even increase biodiversity.

In order to implement Action E 3.1. the project foresees to create forest management demonstration territories which will serve as education and experience exchange platform with the aim of increasing the landowners knowledge on responsible forest management.

Understanding the natural features of the forest and being aware of the importance of the structures necessary for natural diversity in forest stands is the key to a sustainable and balanced forest management. In such territories in cooperation with forest owners, nature friendly forest management practice will be demonstrated in different forest conditions and at different stages of growth.

The demonstration areas will be created in different parts of Latvia. We will set them up within specially protected nature territories as well as outside of them on the properties of various sizes.

Pasaules Dabas Fonds in cooperation with the project partners LRATC, NCA and MoEPRD has elaborated the selection criteria for the demonstration areas. The criteria include the evaluation of forest territories and the structures and places necessary for the biological diversity, characterisation of the placement of the infrastructure and territories as well as the need to find out the possibilities of the owner's/managers's involvement in the development of the demonstration territory and in the education process of the audiences. Altogether 4 main criteria have been developed with 26 subcriteria with a degree of importance set for each one of them.

Projekta "Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija" mērķis ir ieviest Latvijā Natura 2000 teritoriju prioritāro rīcību programmu, nodrošinot ES nozīmes biotopu un sugu labvēlīgu aizsardzības stāvokli, kā arī izstrādājot piemērotas un inovatīvas pieejas aktuālu dabas aizsardzības jautājumu risināšanā. Savukārt viens no projekta uzdevumiem ir veicināt ieinteresēto pušu, īpaši privāto zemju īpašnieku, iesaisti un izpratni par dabas daudzveidības saglabāšanas nozīmi un šo jautājumu integrāciju dažādos sektoros.

Projekta uzdevuma izpildei projektā plānots privātajās meža zemēs izveidot meža apsaimniekošanas demonstrējumu teritorijas, kuras kalpos kā izglītības, pieredžu apmaiņas, komunikāciju platforma meža īpašnieku zināšanu pilnveidošanai meža atbildīgā apsaimniekošanā, sabalansējot dabas aizsardzības, koksnes ieguves un sociālās intereses. Izprotot dabas norises un meža dabiskās īpatnības, apzinoties dabas daudzveidībai nepieciešamo struktūrelementu nozīmi mežaudzēs, dabas struktūru apsaimniekošanas raksturu, šajās teritorijās dažādos meža augšanas apstākļos un sugu, vecuma ziņā atšķirīgās audzēs sadarbībā ar meža īpašniekiem attēlota labai draudzīga meža apsaimniekošanas prakse.

Demonstrējumu teritorijas izveidotas dažādos Latvijas novados. Tās izveidotas gan īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, gan ārpus tām, dažāda lieluma īpašumos, tādējādi nodrošinot dažādu meža īpašnieku, meža darbu veicēju un citu saistīto auditoriju informācijas apmaiņas un zināšanu pilnveidošanas iespējas.

Demonstrējumu teritorijās objektus mežā izveido projekta speciālisti sadarbībā ar meža īpašnieku vai apsaimniekotāju. Teritorijās notiekošo apmācību teorētiskās nodarbības nodrošina projekta speciālisti vai projekta partneru pieaicināti meža apsaimniekošanas vai bioloģiskas daudzveidības speciālisti, savukārt mežā praktiskās nodarbībās savu saimniekošanas praksi izklāsta demonstrējumu teritorijas īpašnieks vai īpašuma apsaimniekotājs. Projekta partneri nodrošina demonstrējumu teritorijās notiekošo pasākumu plānošanu, organizēšanu un koordināciju, kā arī pasākuma vadību.

Demonstrējumu teritoriju izvēles kritēriji:

- 1. Meža teritorijas, to apsaimniekošanas raksturs, bioloģiski augstvērtīgu mežu klātbūtne, demonstrējumu objektu attīstības potenciāls.**
- 2. Infrastruktūra demonstrējumu teritorijas darbības nodrošinājumam.**
- 3. Teritorijas īpašnieka un/vai apsaimniekotāja iespējas sadarbības attīstības, demonstrējumu objektu izveides un dažādu auditoriju izglītības procesā.**
- 4. Demonstrējumu teritorijas novietojums.**

1. Meža teritorija

Kritērijs	Priekšrocība vērtējumā	Prioritāte
1.1. Meža teritorijas lielums, kas izmantojams demonstrējumiem.	<i>Vismaz 7 ha meža teritorija.</i>	Ļoti augsta
1.2. Bioloģiski augstvērtīgu teritoriju (ES nozīmes aizsargājami biotopi, īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes, dižkoks u.tml.) klātbūtne meža īpašumā.	<i>Īpaši aizsargājamo sugu atradnes, ES nozīmes aizsargājamā biotopa klātbūtne vai vismaz no teritorijas 10% citi bioloģiski augstvērtīgi meži demonstrējumu teritorijā.</i>	Ļoti augsta
1.3. Mežaudžu dažādība (koku sugu, augšanas apstākļu, mežaudžu vecuma atšķirības).	<i>Dažādi meža augšanas apstākļu tipi, koku sugu, vecuma ziņā atšķirīgas audzes, ir mežaudzes kur iespējams veikt koku ciršanu, arī galvenajā cirtē.</i>	Ļoti augsta
1.4. Iespēja identificēt vietas/jomas meža apsaimniekošanas demonstrējumiem.	<i>Vismaz 5 demonstrējumu objektu (īstenota un/vai plānota saimnieciskā prakse, bioloģiski augstvērtīgas teritorijas) izvēles iespējas uzsākot demonstrējumu teritorijas darbību un vismaz papildu 1 objekta izveides iespēja katru otro gadu sadarbības periodā. Pieļaujams, ka demonstrējumu objekti var atrasties viena īpašnieka dažādos meža īpašumos/zemes vienībās nelielā attālumā.</i>	Ļoti augsta
1.5. Līdzšinējās un plānotās meža apsaimniekošanas prakse, tās saimnieciskie, vides un sociālie aspekti.	<i>Visu aspektu savstarpēja integrācija praksē, īpaša uzmanība jau līdzšinējā meža apsaimniekošanā veltīta dabai draudzīgas prakses īstenošanā.</i>	Augsta
1.6. Dabiskas meža vides pazīmes (veci koki, koki ar deguma rētām, dobumaini koki, atmiruši	<i>Dabiskās meža vides sastopamība mežaudzēs, dabas struktūru klātbūtne.</i>	Augsta

<p>koksne, pamežs, dažādas koku sugas, dažāds koku vecums un stāvokums, ciņainums) mežaudzēs un dabas struktūru (avotaines, pārejas joslas, gravas, lauces, ūdenstilpes u.tml.) klātbūtne.</p>		
<p>1.7. Atrašanās īpaši aizsargājamā dabas teritorijā.</p>	<p><i>Demonstrējumu teritorija vai tās daļa atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā.</i></p>	<p>Augsta</p>
<p>1.8. Apkārtējās ainavas vizuālā pievilcība.</p>	<p><i>Tīra no atkritumu piesārņojuma, ainaviski pievilcīga vieta (vietas un apkārtējās ainavas līmeņos).</i></p>	<p>Augsta</p>
<p>1.9. Citas videi draudzīgas saimnieciskās prakses apvienošana ar meža apsaimniekošanu (tūrisms, rekreācijas objekti, biškopība, ārstniecības augu ieguve u.tml.).</p>	<p><i>Veiksmīgi īstenota cita saimnieciskā prakse.</i></p>	<p>Vidēja</p>

2. Infrastruktūra

Kritērijs	Priekšrocība vērtējumā	Prioritāte
<p>2.1. Nodrošinātas vai iespējas izveidot pastāvīgas semināra telpas saimniecībā vai tās tuvumā.</p>	<p><i>Telpas saimniecībā vai tās tuvumā teorētiskām nodarbībām līdz 30 cilvēkiem.</i></p>	<p>Ļoti augsta</p>
<p>2.2. Piekļuve demonstrācijas teritorijai.</p>	<p><i>Ērta un iespējami lielāka interesentu piekļuve teritorijai (dažādi transporta līdzekļi, virzieni).</i></p>	<p>Ļoti augsta</p>
<p>2.3. Piekļuves iespēja demonstrējumu objektiem.</p>	<p><i>Ērta piekļuve objektiem, nav pakļauta sezonālībai, nav ierobežojumi no blakus zemju īpašniekiem.</i></p>	<p>Ļoti augsta</p>

3. Teritorijas īpašnieks un/vai apsaimniekotājs dalība projektā

Kritērijs	Priekšrocība vērtējumā	Prioritāte
3.1. Īpašnieka/Apsaimniekotāja līdzdalība demonstrējumu projekta plānošanā un ieviešanā teritorijā – radošums, atvērtība jaunām idejām, aktīva rīcība praksē, komunikācijas spējas, gatavība demonstrēt savu saimniekošanas praksi citiem interesentiem, svešvalodu (angļu valodas) zināšanas.	<i>Aktīva līdzdalība demonstrējumu objektu plānošanā un izveidē, piemērotība izglītības projekta īstenošanā un prakses izklāstā dažādās auditorijās. Atvērtība, pozitīva kritikas uzņemšanas spēja.</i>	Ļoti augsta
3.2. Īpašnieka/Apsaimniekotāja līdzšinējā attieksme par dabas daudzveidību saglabāšanu, to aizsardzības prasību īstenošanu praksē un saimniekošanu kopumā.	<i>Attieksme attēlo izpratni par dabas daudzveidības nozīmību, meža dabiskām īpatnībām, dabas daudzveidībai nepieciešamo struktūrelementu nozīmi mežaudzēs, dabas struktūrām.</i>	Ļoti augsta
3.3. Īpašnieka/Apsaimniekotāja motivācija līdzdarboties projektā, ilgtermiņa intereses.	<i>Argumentēta motivācija līdzdalībai projektā, tā saistīta ar vēlmi līdzdarboties projektā izvirzītā mērķa un uzdevuma izpildē.</i>	Ļoti augsta
3.4. Īpašnieka/Apsaimniekotāja uzņēmējdarbība saistībā ar vides aspektiem.	<i>Uzņēmējdarbība ārpus saimniecības pozitīva vai neitrāla attiecībā pret vides aspektiem. Labas prakses demonstrēšana citās jomās saimniecībā.</i>	Ļoti augsta
3.5. Īpašnieka/Apsaimniekotāja gatavība būt par gidu interesentu un profesionāļu grupām.	<i>Labas savas prakses izklāsta prasmes dažādām auditorijām.</i>	Augsta
3.6. Īpašnieka/Apsaimniekotāja	<i>Pozitīvs vai neitrāls novērtējums, nav reputācijas problēmas</i>	Augsta

novērtējums mērķa grupās, vietējā sabiedrībā.	<i>projekta aktivitātes partneru vērtējumā.</i>	
3.7. Īpašnieka/Apsaimniekotāja noslogojums, citu ģimenes locekļu iespēja aizvietot semināros, apmācībās, sanāksmēs, prezentācijās.	<i>Brīva iespēja nodrošināt dalību izglītības pasākumos demonstrējumu teritorijā un cituviet.</i>	Augsta
3.9 Īpašnieka/Apsaimniekotāja spēja plānot, uzraudzīt un/vai veikt mežizstrādes darbus.	<i>Tehnikas un instrumentu pieejamība, profesionālas prasmes neliela apjoma mežizstrādes darbu izpildei, vai prasmes un pieredze atbilstošu darbu veicēju piesaistei un darbu izpildes uzraudzībai.</i>	Augsta
3.10 Īpašnieka/Apsaimniekotāja dzīvesvietas attālums no demonstrācijas teritorijas.	<i>Dzīvesvieta demonstrējumu teritorijas tiešā tuvumā vai līdz 5 km attālumā.</i>	Vidēja

4. Demonstrējumu teritorijas novietojums

Kritērijs	Priekšrocība vērtējumā	Prioritāte
4.1. Demonstrācijas teritorijas novietojums, attālums no citām lielākām apdzīvotām vietām.	<i>Lielu apdzīvotu vietu tuvums (līdz 30km), ērta piekļuve ar transporta līdzekļiem, iesk. autobusu.</i>	Vidēja
4.2. Citi projekta "Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija" aktivitāšu pasākumi dabā.	<i>Citi projekta aktivitāšu demonstrējumi, izpētes objekti dabā tiešā tuvumā.</i>	Vidēja
4.3. Citu projektu demonstrējumi saistībā ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, videi	<i>Citu projektu aktivitāšu demonstrējumi, izpētes objekti dabā tiešā tuvumā.</i>	Vidēja

draudzīgu praksi meža apsaimniekošanā.		
4.4. Citu nozīmīgu dabas, kultūrvēstures, zinātnisko objektu klātbūtne apkārtnē.	<i>Citi objekti dabā tiešā tuvumā.</i>	Vidēja

Projekts "Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija" (LIFE19 IPE/LV/000010 LIFE-IP LatViaNature) tiek īstenots ar Eiropas Savienības LIFE programmas un VRAA finansiālu atbalstu.

Informācija atspoguļo tikai projekta LIFE IP LatViaNature īstenotāju redzējumu Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildāģentūra nav atbildīga par šeit sniegtās informācijas iespējamo izmantojumu.

Dabas aizsardzības pārvalde

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

KOKSNE • STĀDI • ATPŪTA

sadarbībā ar

